

20.06.2016

Kj/6

§ 612

Forum Virium Helsinki Oy:n pääomittaminen

HEL 2016-005447 T 00 01 05

Päätös

Kaupunginhallitus päätti

- hyväksyä 518 500 euron suuruisen vastikkeettoman sijoituksen tekemisen Forum Virium Helsinki Oy:n sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon,
- myöntää kaupunginkanslian käytettäväksi vuoden 2016 talousarvio-määrärahoja 518 500 euroa vastikkeettoman sijoituksen maksamiseen talousarvion tililtä 8 22 19, Arvopaperit, Khn käytettäväksi, Muut kohteet.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Nyrki Tuominen, elinkeinopäällikkö, puhelin: 310 36255
nyrki.tuominen(a)hel.fi

Liitteet

1 Forum Virium Helsinki Oy:n arvioinnin tulokset

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Otteet

Ote

Forum Virium Helsinki Oy

Otteen liitteet

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Taustaa

Forum Virium Helsinki Oy:n toimialana on kehittää uusia digitaalisia palveluja yhdessä yritysten, Helsingin kaupungin, muiden julkisten toi-

20.06.2016

Kj/6

mijoiden sekä kaupunkilaisten kanssa. Kaupungin omistusosuus yhtiöstä on 100 %.

Forum Virium Helsingin toteuttamien hankkeiden kustannukset kateetaan omarahoitusosuuksia lukuun ottamatta kunkin hankkeen saamalla rahoituksella. Vuonna 2015 Forum Viriumin sama hankerahoitus oli yhteensä noin kaksi miljoonaa euroa. Hankerahoituksella ei kuitenkaan pystytä kattamaan yhtiön kiinteitä kustannuksia. Forum Virium Helsinki on saanut viime vuosina kaupungilta vuosittain 950 000 euron ns. perusrahoituksen hankerahoituksen ulkopuolisten kulujen kattamiseksi. Aiemmin perusrahoitus maksettiin innovaatorahastosta, vuoden 2016 budjetissa maksuosuus on sisällytetty talousarviokohtaan 1 39 02, osuudet ja korvaukset, kaupunginhallituksen käytettäväksi.

Virheelliset kirjaukset hankekirjanpidossa

Forum Virium Helsingissä havaittiin kesällä 2015, että yhtiön hankekirjanpidossa oli käsitelty tiettyjä monivuotisten hankkeiden rahoituseriä virheellisesti. Yhtiön kirjanpitoon oli kirjattu vuosien 2012–2014 aikana hankkeisiin liittyneitä virheellisiä tuotto-odotuksia yhteensä 411 000 euroa. Virheelliset tuotto-odotukset oli kirjattava yhdellä kertaa kuluksi yhtiön vuoden 2015 tilinpäätöksessä.

Yhtiön hallitus päätti tilata tilintarkastusyhteisöltä (KPMG Oy Ab) tarkastusraportin hankkeiden kirjanpitokirjauksista saatuaan marraskuussa tiedon hankekirjanpidon virheistä.

Yhtiön oman selvityksen ja tilintarkastajan raportin mukaan virheelliset kirjaukset ovat johtuneet pääasiassa siitä, että

- projektien kirjauskäytännöt eivät ole olleet riittävän yhdenmukaisia ja jatkuvia, eri projekteissa on käytetty erilaisia kirjauskäytäntöjä,
- kirjanpidossa on osittain virheellisesti tuloutettu projektien ennakkorahoitusta ottamatta sitä huomioon projektikohtaisissa jaksotuksissa,
- osassa projekteja ei ole otettu huomioon yhtiön omarahoitusosuutta jaksotettaessa projektin toteutuneita kustannuksia siirtosaamiisiin. Projekteilla on ollut taseessa saamia, joista ei ole enää ollut odotettavissa vastaavaa tuloa.

Tilintarkastaja edellytti virheellisten tuotto-odotusten kuluksi kirjaamisen ja yhtiön kirjanpitokäytäntöjen muuttamisen lisäksi aiemmasta käytännöstä poiketen myös aikaisempien lomakausien pitämättömien lomapäivien palkkavarausten sekä ylityösaldojen kirjaamista yhtiön taseeseen yhteensä 95 000 euron arvosta.

Edellä mainittujen kirjausten yhteisvaikutuksesta (-506 000 euroa) Forum Virium Helsingin vuoden 2015 tappioksi muodostui noin 426 000 euroa.

Tilintarkastajan raportin ja vuoden 2015 tulosennusteen valmistuttua yhtiön hallitus teki joulukuussa kaupparekisteriin osakeyhtiölain mukaisen ilmoituksen oman pääoman menettämisestä.

Forum Virium Helsingin kirjanpidon virheet ovat olleet yhtiön sisäisiä. Yhtiön saama hankerahoitus on käytetty niihin tarkoituksiin, joihin se on myönnetty, ja yhtiön hankeraportoinnistaan rahoittajilta saamat arviot ovat olleet hyviä.

Hankekirjanpidossa tehtyjen virheellisten kirjausten selviämisen jälkeen yhtiön taloushallinto ja hankekirjanpito on järjestetty läpinäkyvällä tavalla, joka estää vastaavat virheet jatkossa. Yhtiössä on myös valmisteltu säästöohjelma vuosille 2016 ja 2017, joka tähtää toiminnan taloudelliseen vakauttamiseen.

Virheiden vaikutus yhtiön omaan pääomaan ja toimintaan

Forum Virium Helsinki Oy:n oma pääoma koostuu osakepääomasta (2 500 euroa), sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta (200 000 euroa) sekä aikaisempien vuosien alijäämistä (vuosi 2015 mukaan lukien noin -519 000 euroa).

Yhtiön sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto muodostettiin vuonna 2011 tavoitteena varmistaa yhtiön koordinaatiokelpoisuus Euroopan komission rahoittamissa hankkeissa. Koordinaatiokelpoisuutta mitataan erilaisilla taloudellisilla tunnusluvulla., joiden tulee olla EU:n hyväksymällä tasolla. Jotta yhtiö voi toimia EU-hankkeiden koordinaattorina ja/tai yli 500 000 euron partneribudjetilla, sen tulee läpäistä Euroopan komission koordinaatioasemaan vaadittava stressitesti.

Vuoden 2015 tilinpäätöksessä tehtyjen kulukirjausten myötä Forum Virium Helsinki Oy:n oma pääoma on yli 316 000 euroa negatiivinen. Näin ollen yhtiön koordinaatiokelpoisuuden varmistamiseen vaadittava pääomitus on tällä hetkellä 518 500 euroa.

Koordinaattorin roolissa toimimisella on keskeinen merkitys Forum Virium Helsingin hanketoiminnan vaikuttavuuden varmistamisen kannalta.

Yhtiön merkitys Helsingille

Kaupungin strategiaohjelman 2013–2016 mukaan tietotekniikka palvelee kaupunkilaisia ja kaupungin kehittämistä. Yhtenä tähän tavoitteeseen liittyvänä toimenpiteenä strategiaohjelmassa mainitaan, että Fo-

rum Virium tukee kaupungin digitaalisten palvelujen ja ulkoisten palvelujen ja ICT-ekosysteemien kehittämiseen.

Yhtiö koordinoi laajoja kokonaisuuksia, jotka tukevat Helsingin strategiaohjelman tavoitteita nyt ja myös tulevaisuudessa. Tällaisia laajoja hankkeita tai hankekokonaisuuksia, jotka kuuluvat FVH:n nykyisiin sitoumuksiin ovat

- Helsingin kaupungin tietotekniikkaohjelmassa sille sovitut tehtävät, mm. digitaalisten palvelujen kehittämiseen kytkeytyvän kokeilukulttuurin syntymisen edistäminen, innovointikynnyksen madaltaminen, muotoiluhalukkuuden lisääminen ja erilaisten palveluideoiden ja konseptien avoimen testaamisen lisääminen todellisessa kaupunkiympäristössä,
- poikkihallinnollisten kehitysprojektien tuottaminen sekä uusien teknologioiden ja toimintamallien kokeilujen mahdollistaminen Helsingin kaupungin 'Digitaalinen Helsinki' -hankkeen kautta,
- Suomen kuuden suurimman kaupungin kestävä kaupunkikehityksen 6Aika -strategiaohjelman koordinaatio. Lisäksi FVH vastaa kahdesta 6Aika-hankkeen kärkihanketeemasta, Avoimet innovaatiot ja Avoin data ja rajapinnat. Ensimmäisen puitteissa rakennetaan Kalasatamasta Helsingin Smart City -kaupunginosaa erilaisin palvelu- ja teknologiakokeiluun yhdessä yritysten, kaupungin ja kaupunkilaisten kanssa, jälkimmäisessä harmonisoidaan kansainvälisesti palkitun Helsinki Region Infoshare -hankkeen ja CitySDK-konseptin avulla dataa ja rajapintoja kuuden hankkeeseen osallistuvan kaupungin kesken.

Ennen seuraavien hankkeiden rahoituksen myöntämistä EU tulee tarkastamaan FVH:n taloudelliset tunnusluvut. Tarkastus tapahtuu arviolta heinä-elokuussa. Ilman nyt käsiteltävää pääomitusyhtiö ei ole kelpoinen koordinoimaan Komission rahoittamia hankkeita, eikä toimimaan yli 500 000 euron partneribudjetilla. Tämä vaarantaisi olennaisesti kaikki edellä mainitut Helsingin strategiaohjelman mukaiset isot ja vaikuttavat kehityshankkeet sekä mahdollisten uusien innovatiivisten hankkeiden hakemisen.

Kaupungilla on Forum Virium Helsingin kautta haussa edelleen strategiaohjelmaa 2013–2016 tukevia hankekokonaisuuksia. Näiden hankkeiden toteutus ilman yhtiön pääomittamista on mahdotonta. Tällaisia hankkeita ja hankekokonaisuuksia ovat mm.

- Helsinki – Viro -kaksoisälykaupunkihanke (Finest Twins), jossa on tarkoitus synnyttää ensimmäinen merkittävä valtioiden rajat ylittävä Smart City -innovaatio- ja tutkimusalusta. Kokonaisbudjetti tässä

20.06.2016

Kj/6

hankekokonaisuudessa on 30 miljoonaa euroa, josta Forum Virium Helsingin osuus on noin miljoona euroa. Mukana hankkeessa ovat myös mm. F-Secure Oy, Telia Corporation ja Siemens Finland Oy,

- Kalasatamaan kohdistuva energiatehokkuuden parantamiseen ja sähköiseen ympäristöön ICT:n avulla pureutuva kaupunkiympäristön kehityshanke (MySMARTLife, Smart City Lighthouse), kokonaisbudjetti 18 miljoonaa euroa, josta Forum Virium Helsingin osuus miljoona euroa. Mukana hankkeessa ovat myös mm. Helen Oy, Suomen Ympäristökeskus sekä joukko muita yrityksiä,
- yhteistyössä Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden viraston kanssa toteutettava, aikaisemmalle viraston kanssa tehdylle yhteistyölle perustuva Smart Environments for Ageing Well -hanke, jota Forum Virium Helsinki koordinoi. Mukana hankkeessa ovat myös mm. Aalto-Yliopisto, VTT, Tieto Oyj sekä kolme start up -yritystä.

Ulkopuolinen arviointi yhtiöstä

Forum Virium Helsinki Oy:n hallitus päätti marraskuun lopussa 2015 teettää yhteistyössä kaupunginkanslian elinkeino-osaston kanssa ulkopuolisen arvioinnin Forum Virium Helsingistä, jotta yhtiön mahdollisesta pääomittamisesta voidaan tehdä perusteltu päätös. Tarjosten perusteella tekijäksi valikoitui 4Front Oy.

Arvioinnissa pyrittiin selvittämään Forum Virium Helsingin

- toiminnan yleiset puitteet (toiminnan tarpeet ja mahdollisuudet sekä toiminnan kohdentuminen ja asemoituminen muuttuvilla 'markkinoilla'),
- yhtiön hallinto ja organisoituminen sekä
- toiminnan vaikuttavuus

Yhtiön evaluoinnissa yleisarvio muodostui varsin positiiviseksi. Forum Virium Helsinki nähdään tärkeänä, kaupungille ja sen sidosryhmille merkittävää lisäarvoa tuottavana toimijana. Yhtiöllä on tärkeä tehtävä kehittämishankkeiden koordinoijana ja eri toimijoiden yhteen linkittäjänä. Minkään muun nykyisistä toimijoista ei koeta voivan täyttää samaa roolia pääkaupunkiseudun innovaatioekosysteemissä. Yhtiön rahoitus on suurelta osin hankerahoitusta useista eri rahoitusinstrumenteista. Tämä tuo haasteita taloushallinnolle ja toiminnan suunnitteluun.

Yhtiön vahvuuksiksi arvioitiin henkilöstön osaaminen, innovatiivisuus, kyky saada projekteja läpi, uusien asioiden tuominen kaupunkiin, eri osapuolten (kaupungin sisällä ja ulkona) yhteen tuominen, joustavuus

20.06.2016

Kj/6

sekä julkisuuskuva. Heikkouksina puolestaan nähtiin tuloksien ja vaikuttavuuden mittaaminen ja niistä viestiminen, strateginen fokus, omistajaohjaus ja -ohjautuvuus, hankeohjautuvuus sekä sisäiset prosessit ja mitattavuus.

4Frontin kehittämissuositukset yhtiölle olivat

- työnjaon ja yhteistyön täsmentäminen kaupungin kehittämisorganisaatioiden ja yksiköiden kesken
- ohjausrakenteiden selkiyttäminen
- kumppanuusmallin uudistaminen
- strategiatyön syventäminen ja jalkauttaminen
- vaikuttavuusmallin ja -mittariston kehittäminen
- talous- ja projektihallinnon kehittäminen
- hankeresursoinnin tarkistaminen ja joustavuus
- vaikuttavuusviestinnän vahvistaminen

Näiden ulkopuolisen evaluoinnin kehittämissuositusten toteuttaminen on jo käynnistetty yhtiössä.

Lopuksi

Esittelijä toteaa, että Forum Virium Helsingin hankekirjanpidossa tapahtuneet virheet ovat aiheuttaneet sen, että yhtiön taloudellinen tilanne on näyttänyt paremmalta kuin se on todellisuudessa ollut. Ilman hankekirjanpidon virheitä yhtiön olisi tullut käytännössä sopeuttaa menojaan tuloihinsa jo vuodesta 2012 alkaen. Kirjanpidossa olleista virheistä johdun asia on paljastunut vasta useamman vuoden jälkeen aiheuttaen kerralla erittäin merkittävän säästötarpeen sen sijaan, että korjaavia toimenpiteitä olisi voitu tehdä vaiheittain useamman vuoden aikana. Yhteensä noin puolen miljoonan euron suuruisen säästöjen tekeminen ei Forum Virium Helsingin toiminnan volyyymi huomioon ottaen ole mahdollista lyhyellä aikajänteellä. Yhtiön tulee kuitenkin pääomituksen ohella käynnistää tarvittavat omat toimet taloudellisen tilanteensa parantamiseksi.

Esittelijä toteaa, että Forum Virium Helsingin pääomittaminen on tarkoituksenmukaista, jotta käynnissä olevat kaupungin kannalta merkitykselliset ja tärkeät kehityshankkeet voidaan viedä päätökseen, ja jotta suunniteltuihin uusiin hankkeisiin voidaan saada tarvittava EU-rahoitus. Edellä mainitut hankkeet ovat sekä nykyisten osalta että erityisesti tule-

20.06.2016

Kj/6

vaisuuden kannalta olennaisia kaupungin innovaatiopohjan laventamiseksi ja kaupungin kilpailukyvyn parantamiseksi sekä Helsingin Euroopassa nauttiman edelläkävijämaineen säilyttämiseksi. Myös teetetty ulkopuolinen arviointi Forum Virium Helsingin toiminnasta puoltaa yhtiön pääomittamista. Lisäksi pääomituksen vaihtoehtona olevasta toiminnan alasajosta aiheutuisi yhtiölle merkittäviä lisäkustannuksia ja konkurssiriski varsinkin, jos yhtiö joutuisi palauttamaan saamiaan hankerahoituseriä ja/tai meneillään olevia hankkeita ei saataisi siirrettyä jonkun muun toimijan toteutettavaksi.

Pääomituksen edellytyksenä on, että yhtiön taloushallinnossa olleet puutteet korjataan, jotta vastaavia virheitä ei tapahdu uudelleen. Näihin toimenpiteisiin on Forum Virium Helsingissä jo ryhdytty ja tarvittavia muutoksia toteutettu. Lisäksi yhtiössä tulee yhteistyössä omistajan kanssa käydä läpi ulkopuolisessa arvioinnissa esiin nousseet muut kehittämiskohteet ja tehdä niihin liittyvät tarvittavat muutokset toimintaansa. Yhtiön toiminnan vaikuttavuuden mittaamiselle ja seuraamiselle on luotava jatkossa nykyistä selvästi paremmat edellytykset.

Päätös perusteluineen vastaa kaupunginhallituksen konsernijaoston esitystä.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Nyrki Tuominen, elinkeinopäällikkö, puhelin: 310 36255
nyrki.tuominen(a)hel.fi

Liitteet

1 Forum Virium Helsinki Oy:n arvioinnin tulokset

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Otteet

Ote
Forum Virium Helsinki Oy

Otteen liitteet
Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Päätöshistoria

Kaupunginhallituksen konsernijaosto 30.05.2016 § 86

20.06.2016

Kj/6

HEL 2016-005447 T 00 01 05

Päätös

Kaupunginhallituksen konsernijaosto päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

30.05.2016 Pöydälle

Asian käsittelyn aikana kuultavana oli Marja-Leena Rinkineva. Asian-
tuntija ei ollut läsnä päätöksenteon aikana.

Konsernijaosto päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Tuuli Kousan
ehdotuksesta.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Nyrki Tuominen, elinkeinopäällikkö, puhelin: 310 36255
nyrki.tuominen(a)hel.fi

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566